

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 4.4.2011
KOM(2011) 152 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

EN EU-RUMSTRATEGI TIL GAVN FOR BORGERNE

SEK(2011) 381 endelig
SEK(2011) 380 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

EN EU-RUMSTRATEGI TIL GAVN FOR BORGERNE

1. RUMPOLITIKKEN SOM SVAR PÅ VORES SAMFUNDSMÆSSIGE, ØKONOMISKE OG STRATEGISKE UDFORDRINGER

De aktiviteter og applikationer, der anvendes i rummet, er af afgørende betydning for den økonomiske vækst og samfundets udvikling. Ofte har de direkte indvirkning på borgernes hverdag. I denne sammenhæng er rumpolitikken et instrument i EU's interne og eksterne politikker. Den leverer svar på tre typer udfordringer:

- samfundsmæssige udfordringer: borgernes velfærd afhænger af rumpolitikken inden for bl.a. miljø, kampen mod klimaforandringer, offentlig sikkerhed, civilbeskyttelse, humanitær bistand og udviklingsbistand, transport og informationsfundet
- økonomiske udfordringer: rumpolitikken skaber viden, nye produkter og nye former for industrielt samarbejde. Den er drivkraft for innovationen, og den bidrager til konkurrenceevne, vækst og beskæftigelse
- strategiske udfordringer: rumpolitikken styrker EU's rolle som vigtig aktør på verdensscenen og bidrager til EU's økonomiske og politiske uafhængighed.

På denne måde bidrager rumindustrien direkte til opfyldelsen af målene for Europa 2020-strategien¹ om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Rumpolitikken er således en integreret del af det industripolitiske flagskibsinitiativ, hvis strategi går ud på, at Kommissionen bestræber sig på *"at udvikle en effektiv rumpolitik for at udvikle værktøjer, der giver mulighed for at tackle nogle af de vigtige globale udfordringer og bl.a. kunne levere Galileo og GMES"*. Kommissionen vedtog derfor i oktober 2010 en meddelelse om industripolitikken², ifølge hvilken Kommissionen vil foreslå *"foranstaltninger i 2011 med henblik på gennemførelse af rumpolitiske prioriteringer i henhold til artikel 189 i TEUF og forfølge en rumfartsindustripolitik, som skal udvikles i tæt samarbejde med Den Europæiske Rumorganisation og medlemsstaterne"*. I sine konklusioner af december 2010 støtter Rådet (konkurrenceevne) denne indfaldsvinkel og understreger *"især den rolle, som rumfartssektoren spiller for EU's konkurrenceevne og innovationen"*. Det bemærker, at *"Kommissionen agter at stille forslag om de nødvendige rumpolitiske foranstaltninger og at forfølge en rumindustripolitik"*.

¹ "Europa 2020 - En strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst", KOM(2010) 2020.

² "En integreret industripolitik for en globaliseret verden - Fokus på konkurrenceevne og bæredygtighed", KOM (2010) 614.

Europa har en værdifuld rumpolitisk tradition at falde tilbage på i form af de succeser og den ekspertise, medlemsstaterne og Den Europæiske Rumorganisation (ESA³) har opnået. EU's gradvist voksende kompetence på rumfartsområdet bygger på denne tradition.

Samarbejdet med ESA førte i 2004 til vedtagelsen af en rammeaftale, der bl.a. indebærer oprettelsen af et "rumråd", dvs. et fælles rådsmøde mellem Rådet (konkurrenceevne) og ESA's Ministerråd. Programmerne for satellitnavigation (EGNOS og Galileo) og jordovervågningsprogrammet GMES (Global Monitoring for Environment and Security) har konkretiseret EU's interesse i at beskæftige sig med rummet. Siden da er retningslinjerne for det europæiske engagement i rummet blevet udstykket ved syv møder i Rumrådet. På sit fjerde møde i maj 2007 noterede Rumrådet sig med tilfredshed især Europa-Kommissionens og ESA's fælles satsning på brugerrettede initiativer og initiativer til styrkelse af udviklingen og udnyttelsen af integrerede rumbaserede applikationer⁴.

Europa-Parlamentet har selv hele tiden arbejdet til fordel for en ambitiøs europæisk rumpolitik⁵. Det lader altså til, at alle de involverede aktører ligesom de andre rumfartsstormagter anerkender rumpolitikken som et særdeles vigtigt politisk anliggende, der gør det muligt at imødekomme borgernes behov.

På denne baggrund tildeles EU i artikel 189 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) beføjelser til sammen med medlemsstaterne at handle i rumpolitiske spørgsmål. EU har dermed fremover et klart mandat til at udforme en europæisk rumpolitik og i denne sammenhæng fremme fælles initiativer, støtte forskningen og den tekniske udvikling og koordinere de bestræbelser, der er nødvendige med henblik på udforskning og udnyttelse af rummet. I dette øjemed fastsætter Europa-Parlamentet og Rådet de nødvendige foranstaltninger, og disse kan udformes som et europæisk rumprogram.

Inden for disse nye rammer har den europæiske rumpolitik følgende mål: at fremme den teknologiske og videnskabelige udvikling, at støtte innovationen og den industrielle konkurrenceevne, at sørge for at Europas borgere vil kunne drage nytte af rumbaserede applikationer og at højne Europas internationale rumpolitiske profil. Med henblik på disse mål bør Europa bevare en uafhængig adgang til rummet. I følgende afsnit beskrives de prioriterede foranstaltninger, som skal gøre det muligt at nå disse mål.

2. PRIORITEREDE FORANSTALTNINGER I EU'S RUMPOLITIK

De første rumpolitiske prioriteringer, som blev udformet på Rumrådets fjerde møde, er flagskibsinitiativerne Galileo og GMES. På det femte møde blev disse projekter bekræftet, og yderligere prioriteringer blev opstillet: klimaforandring, sikkerhed, konkurrenceevne og udforskning af rummet, som sidenhen konsekvent er blevet støttet. Disse prioriteringer bør nu omsættes i handling.

³ I teksten anvendes den engelske forkortelse ESA. ESA tæller 18 medlemsstater, heriblandt Norge og Schweiz, der ikke er medlemmer af Den Europæiske Union. Canada, Ungarn, Polen og Rumænien deltager i visse samarbejdsprojekter med ESA.

⁴ Resultatet af drøftelserne i Rådet (konkurrenceevne) den 21. og 22. maj 2007, resolution om den europæiske rumpolitik, DS 417/07.

⁵ Europa-Parlamentets beslutning af november 2008, hvorved Parlamentet støttede den europæiske rumpolitik og anmodede om, at de fire prioriteter – klimaforandring, sikkerhed, innovation og udforskning af rummet – omsættes til konkrete foranstaltninger.

2.1. Satellitbaseret navigation: programmerne Galileo og EGNOS

Galileo, som er et EU-flagskibsinitiativ, er det første globalt dækkende satellitnavigationssystem, som er designet til civile formål. Det sikrer EU's uafhængighed på et strategisk område på et tidspunkt, hvor anvendelsen af globale satellitnavigationssystemer øges støt. EGNOS, der er EU's første tiltag inden for satellitnavigation, skal forbedre de signaler, der overføres til Europa fra internationale satellitnavigationssystemer. Systemerne i Galileo og EGNOS udgør den første større ruminfrastruktur, der udelukkende tilhører og forvaltes af EU.

Disse to programmer er i fuld overensstemmelse med Europa 2020-strategien, idet de gør det muligt for EU at få et globalt forspring inden for udviklingen af innovative tjenester baseret på satellitnavigation, at stimulere den økonomiske aktivitet i det efterfølgende omsætningsled, at skabe nye kommercielle muligheder, at lette humanitær bistand og at øge europæernes velfærd i kraft af sikrere transport, bedre civilbeskyttelse og nye sociale tjenester for ældre og funktionshæmmede. Nyteffekterne af disse programmer for EU omfatter alle økonomiske sektorer, herunder transport, telekommunikation, miljø og sikkerhed osv.

I januar 2011 godkendte Kommissionen midtvejsrapporten om EU's satellitnavigationssystemer, hvori det påpeges, at markederne for applikationer baseret på geolokalisering er i stærk vækst, og at deres årsomsætning på verdensplan i 2020 forventedes at nå 240 mia. EUR. Derudover forventes Galileo og EGNOS takket være deres fordele i forhold til konkurrerende systemer at kunne generere økonomiske og samfundsmæssige fordele til en værdi af ca. 60-90 mia. EUR i løbet af de kommende 20 år.

I løbet af 2011 vil Kommissionen også udarbejde et lovforslag om tilpasning af styringen af Galileo og EGNOS under hensyntagen til Parlamentets og Rådets retningslinjer. Det er vigtigt at sikre sig, at den satellitkonstellation, der kræves for at gennemføre disse programmer, opbygges inden for et rimeligt tidsrum, og at alle forberedelserne til en progressiv deployering af Galileo-tjenesterne er gennemført.

2.2. Rumpolitikken i miljøets tjeneste – kampen mod klimaforandring: GMES-programmet

2.2.1. Sikring af driften af GMES

Formålet med GMES-programmet er at tilvejebringe kontinuerlig adgang til informationstjenester vedrørende miljø og sikkerhed ved hjælp af permanente rumbaserede observationsinfrastrukturer og in situ-baserede infrastrukturer. GMES-programmet spiller en afgørende rolle for overvågningen af det maritime, det terrestriske og det atmosfæriske miljø med henblik på en bedre forståelse af miljøet såvel på europæisk plan som på verdensplan og udformningen af de politikker, der bør iværksættes. Dette vil muliggøre en bæredygtig anvendelse af ressourcerne og give bedre informationer om klimaforandringerne.

Programmet kan anvendes til understøttelse af politikkerne for tilpasning til klimaforandringerne og sikkerhedspolitikken og bidrage til forebyggelse og håndtering af kriser, især hvad angår humanitær bistand, udviklingsbistand og civilbeskyttelse.

Ud over en forbedring af udbuddet af tjenester for offentlige beslutningstagere og borgere vil GMES også kunne tilbyde den private sektor nye muligheder med hensyn til udnyttelsen af disse oplysninger.

I 2010 vedtog Europa-Parlamentet og Rådet en forordning om de første operationelle aktiviteter for GMES-programmet (2011-2013)⁶ GMES-programmet har fremover et rent forskningspolitisk retsgrundlag. Nu gælder det om at sikre, at programmet gennemføres hurtigt og effektivt i samarbejde med medlemsstaterne, og at der forberedes et GMES-program, der er fuldt operationelt fra og med 2014.

2.2.2. *Klimaforandringernes udfordringer for samfundet*

GMES-programmet udgør et stærkt EU-instrument, når det gælder om at tage udfordringerne fra klimaforandringerne op. Rumbaseret jordobservation – i kombination med andre typer observation – giver oplysninger, som gør det muligt at forbedre vores forståelse af klimaets udvikling og udforme politikker vedrørende tilpasning hertil.

EU og medlemsstaterne vil også kunne drage nytte af fast og systematisk adgang til supplerende oplysninger, som kan anvendes til tilpasning af adskillige offentlige politikker, herunder især en forbedring af effektiviteten af foranstaltningerne over for klimaforandringer og af foranstaltningerne til forebyggelse af klimaforandringer. EU vil også kunne styrke sin stilling, hvis det får adgang til pålidelige, uafhængige informationskilder vedrørende efterlevelsen af internationalt indgåede forpligtelser i kampen mod klimaforandringer. Denne overvågningskapacitet på "EU-niveau" er forbundet med endnu en fordel i kraft af, at den kan supplere eller erstatte kapacitet, der indtil nu har været i nationalt eller regionalt regi.

I dette øjemed er det nødvendigt at supplere den eksisterende rumbaserede observationsinfrastruktur og sikre adgangen på lang sigt til de dele, der er nødvendige for at gennemføre og overvåge indsatsen mod klimaforandringer og tilpasning af denne indsats, således at indsatsen "mod klimaforandringer" under GMES forstærkes. Det påhviler EU som forvalter og bruger af GMES at udforme og fremme udviklingen af denne europæiske tjeneste og dermed også den nødvendige infrastruktur.

2.3. **En rumpolitik til fordel for sikkerhed og forsvar**

På sikkerhedsområdet er ruminfrastrukturen både et redskab og et objekt. Som redskab kan den anvendes i EU's sikkerheds- og forsvarspolitik. Som objekt betragtet skal den beskyttes.

2.3.1. *"S" for sikkerhed i GMES*

På det syvende møde i Rumrådet i november 2010 blev det anbefalet "*at der inden for GMES-programmet tages mere hensyn til, hvordan de særlige behov i forbindelse med sikkerhedspolitikker kan opfyldes, og til de tjenester, der navnlig beskæftiger sig med farvandsovervågning, grænsekontrol og støtte til EU's eksterne aktioner*".

Komponenten "S" i GMES, der står for "sikkerhed", bør således styrkes. Det overvejes for tiden, hvordan den nye udvikling af betydning for rumteknologierne kan bidrage til effektive løsninger inden for grænseovervågning, støtte til EU's optræden udadtil, maritim overvågning, komplicerede nødsituationer, humanitær bistand, civilbeskyttelse m.m.

Selv om GMES udelukkende har civile formål, er det vigtigt at klarlægge, hvordan eksisterende observationskapacitet med dobbelt anvendelse (både civil og militær) kan

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 911/2010 af 22. september 2010 (EUT L 276 af 20.10.2010, s. 1).

bidrage til GMES, bl.a. med hensyn til systematisk overvågning af store geografiske områder eller taktisk overvågning i mindre målestok. Integrering af forskellige teknikker med tilstrækkelig opløsning og forbedret svartid er en forudsætning for at løse de sikkerhedsrelaterede opgaver på tilfredsstillende vis.

2.3.2. Rumpolitikens sikkerhedsdimension

På det syvende møde i Rumrådet konstateredes det, "*at EU's engagement på sikkerheds- og forsvarsområdet var styrket som følge af Lissabontraktatens ikrafttrædelse og oprettelsen af Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten)*". Rådet opfordrede Europa-Kommissionen og EU-Rådet til med bistand fra EDA (European Defence Agency) og i samarbejde med medlemsstaterne og ESA at "*undersøge de måder, hvorpå nuværende og fremtidige behov vedrørende krisehåndtering ved sikker adgang for rimelige omkostninger til stabile, sikre og reaktive rumbaserede systemer og tjenester [...], der i givet fald udnytter synergierne mellem de militære og civile anvendelser fuldt ud*". Det opfordrede "*Europa-Kommissionen og EU-Rådet til om nødvendigt at foreslå løsninger*".

Medlemsstaterne råder over værdifuld kapacitet. De har desuden erkendt den europæiske dimension på sikkerheds- og forsvarsområdet og har derfor iværksat projektet MUSIS (Multinational Space-based Imaging System for Surveillance, Reconnaissance and Observation). Inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan EU's sikkerhedsbehov varetages enten ved national kapacitet anvendt på koordineret vis eller ved opbygning af fælles kapacitet.

For at EU kan varetage sine sikkerhedsopgaver uden at være afhængig af infrastruktur og tjenester fra tredjelande og af hensyn til kontinuiteten af de tiltag, der er udviklet af medlemsstaterne, bør EU indlede diskussioner med disse om mulige alternativer. Inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan EU især samordne nationale infrastrukturer på vilkår, som skal forhandles med de medlemsstater, der ejer de pågældende infrastrukturer eller tjenester, og identificere yderligere behov med henblik på bedre at tilgodese de operative krav i forbindelse med krisehåndtering og eksterne interventioner. I dette øjemed kan EU spille en rolle i udviklingen af ny infrastruktur. Mulighederne for at anvende kommercielt tilgængelig infrastruktur til sikkerhedsopgaver bør også indgå i disse overvejelser.

Der bør i denne forbindelse også tages hensyn til EU's og medlemsstaternes relevante politikker vedrørende f.eks. sikkerhed og maritim overvågning.

2.3.3. Beskyttelse af ruminfrastruktur

Ruminfrastruktur er kritisk infrastruktur. Tjenester, som har afgørende betydning for samfundet, økonomien og borgernes sikkerhed, afhænger af denne infrastruktur. Den bør beskyttes, og denne beskyttelse bør være et anliggende, der med hensyn til rækkevidde ikke blot berører satelliternes interesser.

Disse infrastrukturer er udsat for risikoen for beskadigelse eller ødelæggelse hidrørende fra naturfænomener såsom solstråling og asteroider eller fra andre rumfartøjer og rumaffald herfra. De er desuden truet af elektromagnetisk interferens, hvad enten denne er forsætlig eller ej.

Nogle medlemsstater råder over kapaciteter, der delvist gør dem i stand til at imødegå disse risici. Disse kapaciteter er imidlertid utilstrækkelige på grund af deres tekniske begrænsninger

og mangelen på tilstrækkelige koordineringsmekanismer. Med henblik på beskyttelsen af sine infrastrukturer er EU derfor i stort omfang afhængig af tredjelandes kapacitet og velvilje.

På sit femte møde i 2008 bekræftede Rumrådet, at Europa bør "udvikle en europæisk kapacitet med henblik på tilsyn med og overvågning af den europæiske ruminfrastruktur og rumaffald". Rådet bekræftede også nødvendigheden af, at EU spiller en aktiv rolle med hensyn til tilvejebringelsen af overvågningssystemet SSA (Space Situational Awareness) og dets forvaltningsmekanismer.

Dette indebærer forening af eksisterende kapacitet, erhvervelse af manglende kapacitet samt vedligeholdelse og forvaltning. Som Kommissionen fremhævede i sin meddelelse om industripolitik, bør "EU udforme et sådant systems opbygning og forvaltning under hensyntagen til dets dobbelte anvendelse og behovet for at sikre en langsigtet udnyttelse af det". SSA kan opbygges på basis af en struktur, der defineres senere, og som tager hensyn til niveauet og omfanget af de enkelte medlemsstaters og andre involverede aktørers bidrag til SSA-overvågningen, alt efter hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke krav der skal overholdes.

2.4. Udforskning af rummet

Rumrådet understregede i 2008 i sin resolution, at "det er nødvendigt for Europa at udvikle en fælles vision og en langsigtet strategisk planlægning med hensyn til udforskning af rummet, så at Europa sikres nøglepositioner, og som derfor må tage udgangspunkt i Europas ekspertiseområder". EU's engagement på dette område skal skabe en tættere forbindelse mellem udforskningen af rummet og andre samfundsmæssige og økonomiske udfordringer ved at lade de forskellige medlemsstaters interesser komme samlet til udtryk, således at de interne ressourcer udnyttes mere effektivt. Udforskningen af rummet har en politisk dimension, der rækker ud over forskning og udvikling.

Europa er en anerkendt og pålidelig partner på dette område, men får ikke tilstrækkeligt udbytte af sit potentiale på grund af spredningen i EU's engagement og den utilstrækkelige sammenknytning af udforskningen af de politiske, økonomiske og samfundsmæssige udfordringer.

Ved hjælp af et samråd mellem EU, ESA og disses respektive medlemsstater samt de internationale partnerlande er det lykkedes at identificere fire prioriterede temaer: kritiske teknologier, den internationale rumstation ISS, adgangen til rummet og skabelsen af et internationalt forum på højt plan.

Rent konkret er det EU's opgave at identificere og understøtte teknologier, der har afgørende betydning for udforskning af rummet, herunder især inden for energi, sundhed og genbrug (opretholdelse af livet i et isoleret miljø). Disse teknologier udvikles ikke nødvendigvis inden for rumfartssektoren, og der er behov for at fremme synergieffekter med ikke-rumfartssektorer til direkte gavn for borgerne.

EU vil også kunne udforske mulighederne for et samarbejde om ISS med henblik på at sikre deltagelse af alle medlemsstater.

En uafhængig adgang til rummet for EU forudsætter også en styrket europæisk kapacitet til gennemførelse af missioner fra den europæiske rumhavn i Kourou.

Endelig er det vigtigt at skabe en international platform på højt niveau med henblik på at identificere de områder inden for rumudforskningen, der skal være åbne for et internationalt samarbejde, at styrke den politiske dimension i de internationale diskussioner om udforskningen af rummet samt at fremme synergierne gennem et samarbejde med tredjelande; dette vil være en platform, hvor EU kan fungere som koordinator for de europæiske bestræbelser.

3. KONKURRENCEEVNEN: RUMMET SOM EN INTEGRERET DEL AF EUROPA 2020-STRATEGIEN

3.1. Rumindustripolitikken i konkurrenceevnens tjeneste

I henhold til artikel 189 i TEUF skal EU udarbejde en fælles rumpolitik for at fremme bl.a. den industrielle konkurrenceevne. Rumindustrien (fremstilling, opsendelse, drift, applikationer og tjenester) driver væksten og innovationen fremad; den skaber højt kvalificerede job og markedsmuligheder for innovative produkter og tjenester uden for rumsektoren.

Rumindustrien er en strategisk sektor, eftersom samfundet i stigende grad bliver afhængigt af ruminfrastrukturer og -applikationer, civile såvel som militære. Den er kendetegnet ved en stærk koncentration og relativt få SMV'er. Som det er tilfældet med andre rumfartsstormagter er rumsektoren også i Europa stærkt afhængig af ordrer fra det offentlige. Sektoren er stillet over for en tiltagende konkurrence på verdensmarkedet.

På dette marked har satellitkommunikation en særlig stilling, idet ordrerne inden for denne sektor sørger for, at der er en konstant efterspørgsel på opsendelsesfartøjer, hvilket dermed bidrager til den uafhængige adgang til rummet for EU og medlemsstaterne, der har brug for opsendelseskapacitet til rimelige priser for deres programmer.

Kommissionen finder det nødvendigt, at der på kort sigt i nært samarbejde med ESA og medlemsstaterne udformes en rumindustripolitik, som er tilpasset de specifikke behov i hver enkelt undersektor. De vigtigste mål for denne politik er en solid, balanceret udvikling af den industrielle base som helhed, herunder også for SMV'erne, en større konkurrenceevne på verdensplan, uafhængighed for strategiske undersektorer såsom opsendelsesfartøjer, som fortjener særlig opmærksomhed, og udvikling af markedet for rumfartsprodukter og -tjenester.

I dette øjemed bør EU, medlemsstaterne og ESA anvende de instrumenter, der står til deres rådighed, på koordineret vis.

Inden for rammerne af EU's rumprogrammer bør EU's regler om især handel udnyttes bedre, og de finansielle instrumenter bør i højere grad bruges til støtte for forskning og innovation; desuden bør den mest velegnede udbudstype og de tildelingskriterier, der finder anvendelse, når EU bidrager til finansieringen, defineres. Muligheden for at vedtage særlige bestemmelser i form af individuelle retsakter vil kunne overvejes.

3.2. Stimulering af forskning og innovation

Europa har behov for en solid teknologisk basis for at kunne handle selvstændigt og råde over en konkurrencedygtig rumindustri. Europa har også behov for at udvikle den nødvendige kapacitet med hensyn til langsigtede behov ved at opretholde en rumrelateret grundforskning.

I denne henseende er det af afgørende betydning at fremme en effektiv udvikling af centrale støtteteknologier, herunder inden for avancerede materialer og nanoteknologi.

Denne indsats tilsigter en styrkelse af kvaliteten af den europæiske forskning. For at råde bod på de nuværende svagheder bør der ydes støtte til forskningen i kritiske teknologier (som er vigtige for sektorens strategiske uafhængighed) og banebrydende teknologier (som udgør reelle teknologiske fremskridt), herunder forskning til støtte for udforskningen af rummet. EU's forskningsbestræbelser vedrørende disse udfordringer vil indgå i forslaget til en fælles strategisk ramme for finansieringen af forskning og innovation.

En stor andel af de gevinster, som kan forventes af de rumrelaterede investeringer, både inden for og uden for rumfartsindustrien, beror på deres indflydelse på innovationen. Rumpolitikken kan på afgørende vis bidrage til realiseringen af et innovationens EU. På sit sjette møde i maj 2009 fremhævede Rumrådet "*nødvendigheden af at mobilisere de eksisterende innovationsstøttemekanismer på europæisk, nationalt og regionalt plan og overveje nye støtteinstrumenter*". Hvis disse mekanismer udnyttes, kan værdien af infrastrukturer under udvikling øges ved at støtte et marked for applikationer og tjenester afledt af Galileo/EGNOS- og GMES-programmerne og for telekommunikation. Omvendt vil de ambitiøse rumpolitiske mål også stimulere innovationen.

3.3. Telekommunikationssatellitter i innovationens tjeneste

Kommunikationssatellitter er en central sektor for rumindustrien. De tegner sig for rumindustriens største indtægter i såvel Europa som i resten af verden⁷.

Disse satellitter giver adgang til et bredt udbud af tjenester af økonomisk og samfundsmæssig art, såsom højhastighedsinternet, fjernsyn og radio, eller forbedret transport og udvikling af tjenester for borgerne inden for offentlig sikkerhed, nødtjenester, sundhed og tjenester i hjemmet. Kommunikationssatellitterne spiller således en vigtig rolle for gennemførelsen af målet på EU's digitale dagsorden vedrørende bredbånd til alle europæere senest i 2013 og vil også kunne bidrage til gennemførelsen af målsætningen vedrørende bredbånd på 30 Mb/s til alle europæere senest i 2020. Satellitkommunikation kan især være nyttigt, når det gælder om at levere bredbåndsforbindelser til landdistrikter og afsides beliggende distrikter i Europa. Denne udvikling vil finde sted parallelt med deployeringen af GMES- og Galileo-programmerne.

De højteknologiske løsninger, der er udviklet for kommunikationssatellitter, kan også integreres i navigations- og jordovervågningsapplikationer. Især har udnyttelsen af informationer i den offentlige sektor (public sector information - PSI) vist sig at være en faktor af afgørende betydning, når det gælder om at stimulere udbuddet af nye tjenester for borgerne. Når det gælder sikkerhed, udnytter f.eks. det europæiske system for automatiske nødopkald fra biler (eCall) præcis stedsbestemmelse og vil bidrage til en reducere af antallet af dødsfald og personkvæstelser i forbindelse med trafikulykker. For at kunne fastholde Europas teknologiske forspring inden for satellitkommunikationsteknologi er det nødvendigt at følge forskningsindsatsen op på europæisk plan, især når det gælder de afsmittende virkninger på andre applikationsområder. Endelig vil det være nødvendigt at have adgang til tilpasset radiobåndbredde for at sikre ruminfrastrukturernes operationelle kapacitet og støtte målene for EU's digitale dagsorden og for den europæiske rumpolitik. Det er nødvendigt at

⁷ Telekommunikationssatellitter repræsenterer mere end 60 % af rumindustriens omsætning. 90 % af de satellitter, som er opsendt med Ariane 4 og 5, er kommunikationssatellitter.

tage hensyn hertil, både når det gælder eksisterende programmer og i forbindelse med udformningen af nye europæiske rumfartsinitiativer.

4. DEN INTERNATIONALE DIMENSION FOR EU'S RUMPOLITIK

Når det gælder rummet, er det internationale samarbejde en absolut nødvendighed. Det bliver stadig sværere for individuelle lande at engagere sig enkeltvist i rummet, og i mange tilfælde kan det kun lade sig gøre i kraft af forenet teknisk og økonomisk formåen. Det internationale samarbejde bør også tjene som platform for fremme af europæisk teknologi og europæiske rumtjenester for dermed at styrke denne strategiske industrielle sektor. Det internationale rumsamarbejde bør også muliggøre fremme af europæiske værdier i rumrelaterede projekter vedrørende miljøbeskyttelse, klimaforandringer, bæredygtig udvikling og humanitære aktioner. EU vil også fortsat i tæt samarbejde med ESA indgå i "rumpolitiske dialoger" med strategiske partnere såsom USA og Rusland med henblik på et øget samarbejde. Disse dialoger har til formål at kortlægge de områder, hvor partnerne har en gensidig interesse i et samarbejde. De dækker et bredt spektrum af aktiviteter, såsom jordobservation, geovidenskab, globale satellitnavigationssystemer (GNSS), astrofysik og udforskning af rummet. EU foreslår endvidere, at der indledes rumpolitiske dialoger - hvis omfang og mål defineres i særskilte bilaterale aftaler - med andre rumfartsstormagter, nutidige såvel som fremtidige, herunder især Folkerepublikken Kina, sammen med hvilke EU desuden vil bestræbe sig på at finde konstruktive løsninger vedrørende samarbejde og deling af frekvenser, som er inaktive, inden for satellitnavigation.

EU bør sikre sig, at rumpolitikken integreres bedre i EU's udenrigspolitik. EU ønsker især at stille sin ekspertise og sin infrastruktur til rådighed for Afrika og støtte det eksisterende samarbejde. Data fra jordobservation og fra andre satellitsystemer har afgørende betydning for denne verdensdel, især når det gælder transportsikkerhed, kortlægning, forvaltning af vandressourcer og indre vandveje, fødevarer og råvarer, biodiversitet, jordanvendelse, afskovning og kampen mod ørkenspredning. Et aktivt samarbejde omkring rumapplikationer er allerede en del af partnerskabet mellem EU og Afrika om videnskab, informationssamfundet og rummet. På det syvende møde i Rumrådet insisterede Rådet på, "*at beslutningerne om at gennemføre de tilknyttede prioriteter i handlingsplanen for GMES og Afrika træffes uden forsinkelse*". Det opfordrede "*Europa-Kommissionen til sammen med Den Afrikanske Unions Kommission at arbejde hen imod kapacitetsopbygning [...] og undersøge muligheden for at iværksætte en EGNOS-beslægtet infrastruktur i Afrika*". Med hensyn til EGNOS tilkendegav deltagerne i topmødet mellem Europa og Afrika i november 2010 deres støtte til en handlingsplan vedrørende bl.a. personaleallokering til forvaltningsenheden for det afrikanske GNSS-program, uddannelse af afrikanske eksperter, udvikling af den første infrastruktur og de indledende driftsfasen.

EU vil fortsat støtte verdenssamfundets bestræbelser på at styrke sikkerheden og bæredygtigheden i aktiviteterne i det ydre rum, herunder især gennem EU's forslag om et adfærdskodeks for aktiviteterne i det ydre rum.

Som følge af EU's beføjelser på rumfartsområdet vil EU's deltagelse i multilaterale fora også blive styrket. Når det gælder jordobservation, har EU et stærkt engagement i det internationale initiativ GEOSS (Global Earth Observation System of Systems). Kommissionen vil således fortsætte arbejdet med de tiltag, der kræves til iværksættelse i Europa af ordninger for deling af jordobservationsdata, som er godkendt af medlemmerne af GEOSS

5. EN HENSIGTSMÆSSIG STYRING

EU's voksende engagement i europæisk rumpolitik går hånd i hånd med en styrkelse af kontakterne med de forskellige aktører på området. EU bør derfor styrke sit samarbejde med medlemsstaterne, revidere sit forhold til ESA og sikre sig, at programmerne forvaltes optimalt.

5.1. Styrkelse af samarbejdet med medlemsstaterne

EU's delte beføjelser i rumpolitiske spørgsmål i kraft af TEUF går hånd i hånd med et styrket partnerskab med medlemsstaterne i form af dialoger om politikker, der skal iværksættes, og om koordinering. Dette er desto mere nødvendigt, eftersom udøvelsen af EU's beføjelser ikke udelukker, at medlemsstaterne udøver deres.

Omfanget af medlemsstaternes engagement, deres bevillinger og deres kapacitet varierer fra stat til stat. I størstedelen af disse lande betragtes rumfartsaktiviteter først og fremmest som forskningsaktiviteter. Selv om bestræbelserne sommetider supplerer hinanden gensidigt, og synergierne findes, er virkningerne heraf begrænsede.

EU skal styrke rumpolitikens politiske dimension. I henhold til traktatens artikel 189 er EU tildelt beføjelser til at koordinere medlemsstaternes indsats og til at sikre, at en sådan komplementaritet er mere effektiv. I dette øjemed er det nødvendigt at styrke samarbejdet mellem EU og medlemsstaterne. Det er også vigtigt at sikre, at enhver ny foranstaltning bygger på eksisterende kapacitet og en fælles identificering af nye kapacitetsbehov.

Den seneste tids udvikling af institutionerne er det første konkrete tegn på dette styrkede samarbejde, som skal føre til mere sammenhængende politiske mål under hensyntagen til EU's og medlemsstaternes respektive kompetencer. Dette samarbejde vil styrke synergien mellem EU's rumpolitik og andre politikker, hvori EU's og medlemsstaternes rumkapaciteter udnyttes (f.eks. transport, miljø, forskning eller innovation).

5.2. Udvikling af forbindelserne mellem EU og ESA

I henhold til artikel 189 i TEUF etablerer Unionen "de relevante forbindelser med Den Europæiske Rumorganisation". EU's stadigt større engagement i rummet kræver en revurdering af forholdet til ESA og en gradvis tilpasning af ESA's virksomhed med henblik på udnyttelse af begge organisationers aktiver.

Rumaktiviteternes politiske dimension indebærer, at de europæiske foranstaltninger ikke udelukkende må være styret af tekniske og videnskabelige overvejelser. EU bestræber sig på at identificere og forene brugernes behov for at sikre sig, at kapaciteterne i rummet fuldt ud opfylder de europæiske borgeres behov. Kommissionen bidrager især hertil ved regelmæssige kontakter med forskellige parter.

Der er oprettet operative organer på forskellige områder, såsom operationel meteorologi (EUMETSAT, som sorterer under ESA), for at tilgodese brugernes behov. Kommissionen bør styrke kontakterne med disse organer, og den vil delvist kunne bruge deres støtte til at iværksætte programmerne Galileo og GMES.

ESA, som gennemfører programmer for sine medlemsstater og for EU, råder over stor teknisk kompetence og forvaltningskompetence, som kan anvendes til støtte for udviklingen af ny

ruminfrastruktur både i forbindelse med tværnationale programmer og EU-finansierede programmer.

I ESA finder der interne overvejelser sted vedrørende fremtiden som organisation. Uden at foregribe konklusionerne af denne proces vil Kommissionen gerne fremhæve, at udviklingen af de europæiske "aktørers" rolle i rummet også bør føre til en pragmatisk udvikling af ESA under hensyntagen til ESA's og EU's respektive roller inden for forskning, finansiering og operationelle kapaciteter.

Kommissionen finder, at ESA bør fortsætte med at udvikle sig i retning af en organisationsmodel, som gør det muligt at samle på den ene side militære og civile programmer og på den anden side mellemstatslige aktiviteter og "EU-aktiviteter" under ét tag. I forbindelse med iværksættelsen af Galileo og GMES skal ESA allerede nu overholde EU's bestemmelser. ESA bør fortsat nærme sig EU og efter behov opbygge forvaltningsstrukturer, der udelukkende er bestemt for EU-programmer.

Modellen bør være smidig, således at den kan tilpasses de finansielle ressourcer, som de forskellige aktører fremskaffer til diverse fremtidige programmer. Modellen bør også være så fleksibel, at den tillader Schweiz' og Norges deltagelse i visse programmer og muliggør begrænset deltagelse for visse medlemsstater.

Denne udvikling indebærer, at rammeaftalen mellem EU og ESA på et tidspunkt må revideres. Under alle omstændigheder bør udviklingen håndteres på en måde, der sikrer, at der også tages hensyn til dens påvirkning af de gældende retlige rammer, herunder især EU's internationale forpligtelser.

5.3. Bedre koordinering og forvaltning af rumprogrammerne

Forvaltningen af rumprogrammerne er stadig fragmenteret, og der er vandtætte skodder mellem de forskellige institutioners engagementer. Mangfoldigheden af aktører - medlemsstaterne (via deres rumagenturer), ESA, EUMETSAT og EU - letter ikke beslutningsprocessen og gør ikke gennemførelsen mere effektiv.

Kommissionen agter at foreslå en bedre forvaltning af rumprogrammerne ved en øget koordinering af arbejdet i programkomitéerne (f.eks. for Galileo og GMES) og i bredere forstand sikre en bedre koordinering af forskellige aktørers indsats for dermed bedre at kunne tilfredsstille brugernes og borgernes behov og sikre en sund og effektiv forvaltning af offentlige ressourcer.

6. ET EUROPÆISK RUMPROGRAM

I Lissabon-traktatens artikel 189 tildeles EU udvidede retlige beføjelser, der muliggør udformningen af et særligt europæisk rumprogram, der skal supplere de mere sektororienterede aktioner, der er baseret på andre artikler i traktaten eller på andre retsakter.

Kommissionen overvejer at fremlægge et forslag til et sådant program i 2011. Under hensyntagen til reaktionerne på nærværende meddelelse vil Kommissionen derefter udforme en strategi, som i juni vil indgå i den næste flerårige finansielle ramme.

7. KONKLUSION

Artikel 189 i TEUF har åbnet nye perspektiver for udformningen af en EU-rumstrategi. I dette øjemed har Kommissionen identificeret konkrete valgmuligheder i denne meddelelse. Kommissionen fremlægger således meddelelsen med henblik på at indhente udtalelser fra Rådet, Europa-Parlamentet og EU's rådgivende organer som et nødvendigt led i udformningen af en sådan strategi og de foranstaltninger, der bør træffes for at iværksætte den.